

TER ONDERTEKENING

Aan: MPVO

Primair Onderwijs

Van

Persoonlijke levenssfeer - bescherming

T Persoonlijke levenssfeer - bes

Persoonlijke levenssfeer -

T Persoonlijke levenssfeer - bes

Datum

04 mei 2023

Referentie

Bijlagen

nota

Aanbiedingsbrief en woordvoeringslijn PIRLS 2021 over
leesvaardigheid in groep 6

Aanleiding

Op 16 mei publiceert het Expertisecentrum Nederlands het rapport *PIRLS-21: Trends in leesprestaties, leesattitudes en leesgedrag van tienjarigen uit Nederland*. In deze nota treft u een voorgestelde woordvoeringslijn (afgestemd met COM) en een beknopte samenvatting van de resultaten van het rapport en een korte duiding van de beleidsdirectie daarop.

Geadviseerd besluit

Ondertekening van bijgevoegde aanbiedingsbrief en akkoord met verzending aan de Tweede Kamer op woensdag 16 mei.

- Let op: rapport is nog onder embargo tot 16 mei om 10.00 uur en verzending kan daarom pas vanaf dat moment plaatsvinden!

Kernpunten

Achtergrond:

- PIRLS (*Progress in International Reading Literacy Study*) is een internationaal vergelijkend onderzoek naar de begripend leesvaardigheid van 10-jarigen (in NL leerlingen in groep 6). PIRLS wordt sinds 2001 elke 5 jaar afgenomen.
- In 2021 namen ruim 4.300 leerlingen van 131 scholen deel aan het onderzoek. Zij maakten een leestoets en vulden een vragenlijst in. Ook leraren en schoolleiders vulden een vragenlijst in.
- PIRLS-2021 werd afgenomen midden in de coronapandemie, net nadat de tweede scholensluiting voorbij was. We weten uit onderzoeken dat de pandemie en de coronamaatregelen van invloed zijn geweest op de leerlingresultaten, al is niet te zeggen hoe groot die impact is geweest.
- Om de uitkomsten van het onderzoek in perspectief te plaatsen zijn de Nederlandse resultaten vergeleken met die van een groep van 21 deelnemende Westerse landen.
- De resultaten van PIRLS bevestigen de zorgen over de achteruitgang van de leesvaardigheid van Nederlandse leerlingen. Het rapport levert weinig nieuwe inzichten op, behalve in vergelijking met de 21 Westerse landen. Daaruit blijkt dat Nederland niet langer bovengemiddeld scoort voor leesvaardigheid.
- Het rapport moet aangeboden worden aan de Tweede Kamer, en er zal ook media-aandacht voor zijn vanuit de onderzoekers. In de aanbiedingsbrief verwijzen we voor inhoudelijke reactie vooral naar de

voortgangsrapportage basisvaardigheden (welke is voorzien voor verzending op 11 of 12 mei) en de eerdere beleidsreactie op Peil.Leesvaardigheid.

Belangrijkste bevindingen PIRLS-2021:

- De leesvaardigheid van Nederlandse tienjarigen is gedaald ten opzichte van het PIRLS-onderzoek uit 2016. In vergelijking met de 21 Westerse landen scoort Nederland voor het eerst in 15 jaar niet langer bovengemiddeld voor leesvaardigheid;
- Nederlandse leerlingen halen minder vaak een gemiddeld of een hoog leesniveau dan vijf jaar geleden. Op het lage leesniveau scoren zij goed in vergelijking met de 21 Westerse landen.
- Leerlingen lezen in hun vrije tijd niet minder vaak, maar besteden er wel minder tijd aan.

Woordvoeringslijn (afgestemd met COM)

I - Verontrustend, maar reeds bekend beeld – dat bovendien deels al is hersteld

- De resultaten van PIRLS-2021 zijn helaas geen verrassing. De leesvaardigheid van leerlingen gaat achteruit. En het is zaak die trend zo snel mogelijk te keren. Daar werken we hard aan
- Eind vorig jaar bleek uit de Peil.Leesvaardigheid van de Inspectie van het Onderwijs dat de leesvaardigheid van achtstegroepers gedaald is ten opzichte van de peiling van 10 jaar geleden. Het PIRLS-onderzoek laat hetzelfde beeld zien voor groep 6. Ik zie ook dat Nederlandse tienjarigen voor het eerst in 15 jaar niet langer bovengemiddeld scoren voor leesvaardigheid in vergelijking met 21 Westerse landen.
- Het onderzoek is afgenomen op het hoogtepunt van de coronapandemie. Dat moeten we zeker meewegen. We wisten al dat de basisvaardigheden in die periode niet in orde waren. En we weten inmiddels ook dat een groot deel van de leervertragingen sindsdien zijn hersteld. Scholen zijn in het Nationaal Programma Onderwijs aan de slag gegaan, daar hebben we €5,8 miljard geïnvesteerd en dat heeft zijn vruchten afgeworpen.

II - Aanleiding voor verbetering van de onderwijsdoelen

- Toch zien we dat de leesvaardigheid van Nederlandse leerlingen meer is gedaald dan die van leerlingen in de Westerse landen.
- Hoog scoren op internationale ranglijsten is geen doel op zich. Dat geeft verkeerde prikkels zoals 'teaching to the test'. Wel geeft het rapport ons inzichten in zaken die wellicht minder aan bod komen in ons onderwijs. Zoals het lezen van langere, rijke teksten, en het evalueren en bekritisieren van de inhoud van teksten.
- Kritisch kunnen omgaan met informatie, bijvoorbeeld nieuws van nepnieuws kunnen onderscheiden, is van groot belang in onze

gedigitaliseerde wereld waarin kinderen overspoeld worden met informatie. Het curriculum en de kerndoelen worden momenteel herzien, en ik ga ervan uit dat een verbeterd curriculum gaat leiden tot betere internationale prestaties.

- Het PIRLS-rapport bevestigt dat we er alles aan moeten doen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen beter leren lezen, zowel in het basisonderwijs als in het vervolgonderwijs. Want goed kunnen lezen is een basisvaardigheid die nodig is om succesvol te zijn op school, in je latere loopbaan, en om mee te doen in de samenleving.

III - Inzet masterplan basisvaardigheden

- Daarom heb ik het meerjarige Masterplan Basisvaardigheden in gang gezet. Zo'n 650 scholen zijn inmiddels aan de slag om de basisvaardigheden van hun leerlingen te verbeteren. Met de nieuwe subsidieronde erbij zitten we op 2200 scholen.
- Daarnaast zetten we ook specifiek in op effectief leesonderwijs. Ik heb met partijen op het gebied van onderwijs en leesbevordering, zoals de PO-Raad, VO-raad, Stichting Lezen en de Inspectie, afspraken gemaakt om intensiever samen te werken aan effectief leesonderwijs. Samen gaan we op zoek naar voorbeeldscholen en naar goede voorbeelden van effectief leesonderwijs. We zorgen ervoor dat alles op één duidelijke plaats te vinden zijn. Op die manier gaan we versnippering tegen, en zorgen we voor een goede aansluiting van initiatieven in de onderwijsketen.
- De ontwikkeling van leesvaardigheid en leesplezier begint al vroeg, als een baby begint te brabbelen en woordjes gaat leren. Het voorlezen van jonge kinderen en een rijke taalomgeving thuis en op de kinderopvang zijn heel belangrijk. Daarom kijken we ook naar de omgeving om de school heen.
- In 2022 is al fors ingezet op de kinderopvang met Boekstart en op de aansluiting tussen scholen en bibliotheken. Met een bedrag van bijna €13 miljoen hebben we al gezorgd voor:
 - 500 nieuwe BoekStartlocaties in de kinderopvang
 - 780 nieuwe vestigingen van de Bibliotheek op school in het primair onderwijs, inclusief het speciaal onderwijs,
 - 112 nieuwe vestigingen van de Bibliotheek op school in het vmbo.
- Het thema basisvaardigheden vraagt om snel ingrijpen, maar ook om een langjarige aanpak. En dat is precies wat we doen
- We lossen de grootste uitdagingen in het onderwijs niet binnen één jaar op. Het gaat erom dat we samenwerken en 'evidence informed' uitvinden wat werkt. En dat toepassen.
- Als we dat doen, ben ik ervan overtuigd dat de leesvaardigheid verbetert, en dat we bij PIRLS 2026 weer een ander – beter – beeld zien.